Массе а мехкий пролетареш, вlашаrlхета!

Серлоло

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГlАЛГlАЙ ОБКОМА,
НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувла 1923 шера дени ◆ ШИНАРА, 30 МАРТ, 1982 ШУ. ◆ № 38 (6604). ◆ Мах 3 кеп.

СИЙЛАХЬЧА ЮБИЛЕЯШТА НАКЪАДОЛХАШ

План—ханал хьалха

Цхьоалагlча квартала план кхоачашъяра цхьа бугти ах бутти гарга мара ха эшанзар «Малгобекнефть» НГДУ чуйоагlача скважинашта капитальни лаьттан кlалец ремонт еча цехерча Ю. А. Токарева кулгалдеча бригада ремонтникашта.

— Шоллагlчен кхоалагlчен мехкдаьттен гази йоахача цехий боахамашта гlулахх деш я тха бригада, — яхаш дувц мастера Юрий Александрович Токарева. — Укх деношка капитальни ремонт яьнначул тlехьагlа ши скважина дlалургья оаха эксплуатационникашка. Карарча шера цхьоалагlча квартале тхо дехкарийла дар кхо скважина тоас, хlаьта оаха тоаьраш пхиъ я.

Юрий Александровича яхачох, из толам баккха карагlдаьннад ремонтникашта шоай болх дика вlаштlехьбаккхарах, болхлой говзал лакха хиларах, хьы мел ду балхаш барт тайна деш хиларах. Дукха ба коллективе цlи хеза болхлой. Хьэхаргва вай, масала, бурувдеттар Муружев Дабуин. Хала яле а, ший дего къоабалъеча профессех цо болх бу 25 шу совгlа ха я. Ший балха тlа цунна ца йовзаш цхьа къайле яц. Ше дукхача шерашка lоаль профессиональни говзала къайлеаш дlайовзийт цо ший вахтерча къонача ремонтникашта, шоай болх дикех цlенен бе lомабу. Уж дешаш ала йиш я Алероев Хасильбеках а, бригада кхыча болхлоех а.

М. КРЫМСУЛТАНОВ.

«СССР 60 шу дизара — 60 хьинареча къахьегама кlира» яхача девизагlа шерра социалистически лхь яьржай «Чечингсельстрой» треста чуйоагlача автотранспортни контора водителашта юкъе.

Яхье массала а хьалха латташ хьабоагlа шоаш доахача дикача къахьегама толамаца коллективе цlи хеза бола коммунистически къахьегама ударникаш Л. А. Альтамиров, А. Абдулаев, А. Белоусов. Моихьаш дlаюха кхахьара смени нормаш 115—120 процент кхоачашъю цар хlаране.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) Л. А. Альтамиров, А. Абдулаев. А. Белоусов.

И. ПЛИЕВА сурт.

БАРАЙТТАЗЛАГlА ХОРЖАЧА РСФСР ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙ МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ ДЕ ОТТАДАРАХ ДОЛА

БАРАЙТТАЗЛАГlА ХОРЖАЧА РСФСР ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙ МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ ДЕ ОТТАДАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

РСФСР Конституце (Керттерча Закона) 86 статьяген «РСФСР халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш дара хьакъехьарча» РСФСР Закона 13 статьяген, хьежжа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Барайттазлагlа хоржача РСФСР халкъа депутатий моттигерча Советашка кlирандийнахьа, 1982 шера 20 июне, хоржамаш де оттаде.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1982 шу, 26 март.

РСФСР РАЙОНИИ (ГОРОДСКОЙ) ХАЛКЪА СУДИЙ ХАЛКЪА СУДАХОЙ ХОРЖИЛГА ОТТАДАРАХ ДОЛА

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

РСФСР Конституце (Керттерча Закона) 161 статьяген «РСФСР районии (городской) халкъа судаш харжара хьакъехьарча» РСФСР Закона 15 статьяген хьежжа РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

РСФСР районии (городской) халкъа судий халкъа судахой хоржилга оттаде кlирандийнахьа, 1982 шера 20 июне.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1982 шу, 26 март.

* * *

Цу дийнахьа халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш де оттадаьд Украински ССР, Белорусски ССР, Узбекски ССР, Казахски ССР, Грузински ССР, Азербайджански ССР, Литовски ССР, Молдавски ССР, Латвийски ССР, Киргизски ССР, Таджикски ССР, Армянски ССР, Туркменски ССР, Эстонски ССР Лакхехьарча Советий Президиумаша.

Хоржамаш де оттадаьд иштта автономии республикий пачхьалкхен lаьдала моттигерча органашка а.

Союзни республикий Лакхехьарча Советий Президиумий Указех 1982 шера 20 июне иштта хоржамаш де оттадаьд районии (городской) халкъа судий халкъа судахой харжара а.

Хоржамий кампани йолча хана хоржаргба районии (городской) халкъа судий халкъа заседателаш.

(ТАСС).

БАРАЙТТАЗЛАГlА ХОРЖАЧА НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ХАЛКЪА ДЕПУТАТИЙ МОТТИГЕРЧА СОВЕТАШКА ХОРЖАМАШ ДЕ ОТТАДАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГlАЛГlАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-Гlалгlай АССР Конституце (Керттерча Закона) 74 статьяга, «Нохч-Гlалгlай АССР халкъа депутатий моттигера Советаш харжара хьакъехьарча» Нохч-Гlалгlай АССР Закона 13 статьяга хьежжа Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

Барайттазлагlа хоржача Нохч-Гlалгlай АССР халкъа депутатий моттигерча Советашка хоржамаш де оттаде кlирандийнахьа, 1982 шера 20 июне.

Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-Гlалгlай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1982 шу, 26 март.

17 апреле—коммунистически субботник

Баьчча ваь ди дездеш

Къахьегамхой эггара везагlа вола саг, дуней пролетариата баьчча В. И. Ленин ваь ди, коммунистически субботник а дий, доккха цlей саяна дезду советски наха. Укх шера 17 апреле хургдолча «Цlеча шоатта денна» дика кийчъенний производственни мебельно-дахчах хlамаш еча «Терек» объединене коллектив. Цу дийнахьа дерг мел долчун уйла яьй укхаза. Цехий, отделий, участкай кулгалхой, дикагlйола производственникаш юкъе а болаш, 27 сагах латта штаб хержай. Цунна керте латт объединене генеральни директор Ш. М. Мацаев. Дукха ха йоацаш хиннача парткома заседане хоадамболлаш къоастадир предприяте хlара подразделене, цу дийнахьа дергдар. lалашъяьй мел эшаш йола инвентарь, техника, оборудовани, кхыдар.

Субботник долча дийнахьа объединеней цуй филиалашкен болх беча 3050 сагах, дамогаш хинна е воханзь ца воалаш дlа-ча ваха саг тlера на воале. берригаш а балха арабаргба. Хьалха латтача мутlарашка хургва 260 коммунисти 225 комсомолеци. Шоай массаларча балха моттигашка къахьегаш хургба [illegible] болх бечарех акаш [illegible] — предприяте [illegible], участкаша, говзаьа [illegible] беш, нахъаш тоадеш хургба.

Субботник долча дийнахьа объединене коллективо арахецаргья 30 [illegible] маьха продукци. Цох 1,6 [illegible] сома маьхи яр кхоньчи биндалахи материалеки хьаргья. Цу дийнахьа [illegible] 3,6 [illegible] сом [illegible] пятилетка фонде 0,6 [illegible] сом Машара фонде дlачудурга.

Дукха [illegible] де [illegible] 17 апреле предприяте [illegible] [illegible]. Джалкинашн [illegible] дийцад [illegible] 230 [illegible] дургйолаш. Цул [illegible] 0,5 гектара тlа [illegible] объединене, [illegible] [illegible]

заш болча объединене ремхозучастка. РСУ коллективаша 8,5 тонн тиша аьшк а гулдергда.

17 апреле хургдац цхьа моллагlа дола балха ди санна. Цох бокъонца дола цlей дара уйла яьй укхаза. Кхалнах хургба цlе косынкаш а тlатохкаш, маlача наха кийчдаьд цlе банташ. lурра, ворхl сахьат доаллаш, объединене, цуй подразделенешка музыка а локхаш, митингаш хургья. Цlей даькъала дувцаргда болхлой, къахьегама къовсаме хьалхе яьккхачарна лургдола совгlаташ дlадовзийтаргда. Яхьа хьалашта юкъе керттера дар да къахьегама овсарле лакха а йолаш, деш дар цlенен дикен хьадегда. Котало яьккхачарна лургдола илх совгlат къоастадаьд. Балхи системагlа хьалхара моттиг яьккхача шин бригадана лургья Цlе вымпелаши бархl-бархl тума ахчен. Иштта шишша призови моттигаш оттаьй участкашкен отделенешкен котало яьккхачарна шишша тума ахча лургдолаш.

В. И. Ленина боккха мах баьб шийна болча пайдана а ца беш, общественна болча пайдана беча балха. Сийлахьбокха болам, аьннад цо субботникех. Баьчча дагалаьтар къахьегамхоша хьехлаьцалга, социализма уйлаш царна мlоарга дег чу ийшалга хьахьокх субботникаш долча деношка хьалха шоаш балха хиннарь коллективашца цхьана цу дийнахьа прбувлача пенсионераша. «Терек» объединене шер-шера коммунистически субботнике дикъа лоаццачарех ба Мезинцева Татьяна Степановна, Давракович Зиновий Евгеньевич, кхыбараш. Уж а бийбеннабаи партийни а профсоюзни а организацешта. Царех [illegible] [illegible] а [illegible] 10 сом ахча.

Деленьеш тlехьагlа кхо сахьат даьлча субботник чакхдаргда. Митинг а хь, балха [illegible] ерьи, [illegible] [illegible] торжествении хьали [illegible] [illegible].

М. Б. ЦИЦКИЕВ.

Бlаьстана кийча ба

Дика толамаш доахаш чакхдаьккхар цхьайтталагlча пятилетка хьалхара шу «Экажевский» совхоза къахьегамхоша. 1980 шераца нийсдича ерригача отраслашка йоаккха продукци 110 — 115 процент дегlаера соахка. Тоаеннай арахецача продукце дикал в. Планал совгlа пачхьалкхенга дехкад 1000 тонн кlа, 500 тонн коартолаш. Кхы а лакхагlа хьокхамаш даха лаьрхlад совхоза къахьегамхоша укх шера. Пачхьалкхенга доха лаьрхlад 2300 тонн кlа, 1200 тонн хьажкlаш, 3600 тонн коартолаш. Фу ду хlанз кхы а дукхагlа хlамаш карагlдулара?

Уж толамаш ши-шегlа хьахиннадац. Цар кlийле — лаьтта леладара культура, производства эффективность лакхъяр духьа оаха хаддаца къовсам лоаттабеш хилар. Керда шу дlадолалуш а уж дешаш ларде а лаьца дlаболабир оаха тхоай болх. Хlанз хьатlакхаьчай кхаш леладерашта къаьстта бехктокхаме йола ха — бlаьсти. «Бlаьстан деко шера кхоаб» яхаш кица да. Из дика кхета а деш, ханнахьа кийчо яьй оаха кхашкара балхаш дlадоладара. Къахьегам нийса вlаштlехьбаккхарах ханнахьа кхоачашдир оаха аьба мел аьхача лаьтта минеральни органически удобренеш товсара гlулахх. Хlанзле кхай тlа дlайихьай 1500 центнер минеральни 4100 тонн органически удобренеш.

Укх шера оаха лаьрхlад 600 гектара тlа гребнева способагlа коартолаш дlас. Индустриальни технологегlа дlаюргья хьажкlаш. Уж дехкараш кхоачаш-деча тхона хьалхаьа нийсалу цхьайола халонаш. Тоъаш ма хьажкlаш, коартолаш чуяаш йола техника. Баккъа, совхоза къахьегамхой уж халонаш эша а еш, дика кийчбеннаб бlаьсти хкшиа де доача балхашта. Машагlъелдай коартолаш [illegible] 6, хьажкlаш [illegible] — 4 звено.

Иштта, хана хьалха, кийчъеннай бlаьстар [illegible] балхашта Ю. Аушева, И. Изиева, Я. Шанхоева кулгалдеш йола звеной. Лаьтта, балха тlа мел эшаш йола юртбоахами инвентарь. Дlало фу кийчдаь баьшиб уж.

И. ГАЛАЕВ,
Назрановски района «Экажевский» совхоза директор.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТЕИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТОИ СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТОИ ТlАЙИЦАБ «ГИДУАРГИЙ, СОЯ, РАПСА, КХЫЧА ДАЬТТА ДОАХАЧА КУЛЬТУРАЙ ГИ ДУКХАГlА ДАККХАРАХ А КИИЧДАРАХ А, ЦАР ДИКАЛ АЙЯРАХ» БОЛА СОЦАМ.

Соцам тlа белгалду, тlехьарча шерашка цхьайолча союзнии автономнии республикай, крайи, областий партийни, советски, юртбоахама, заготовительни органаша, СССР юрта боахама Министерства мелъялийтай гидуаргаши кхыйола даьтта доаха культураши хьалкхеяра тlаухийта уйла, цу культурай ги пачхьалкхенга дохкара планаш кхоачашъярах хьадеха доагlар хьадехац колхозийи совхозийи кулгалхошкарей специалисташкарей.

Дукхача боахамашка уж культураш хьалкхеяра агротехника телхаяр, дlадув ги дика ца хилар дlайийначa хlамашта гlулакх дара бал хаш ший хашнахьа ца дарах гидуаргийи, кхыча даьтта доахача культурайи хьувкъам лоха хул, уж валови гулъелга алсамдувлац.

Товарни гидуаргаш хьалкхеча районашка цхьайолча колхозашен совхозашен бахьан а доацаш кlезигдаьд уж дlаюв лаьтташ, хlаьта цхьадолча боахамаша на маьхе культура хьалкхеелга соцадаьд.

СССР юрта боахама Министерство, В. И Ленина цlерагlча юртбоахама lилмай Ерригсоюзни Академе, союзни республикай Министрий Советаша тоъал гlулакхаш даьдац сиха кхача, овсарле лакка йола, лазарашен лецаш деча хlамашта дукха ла латто мохаргдола гидуаргий, сои, рапса, кхыча даьтта доахача культурай сорташи гибридаши хьакхоллари производствани юкъедаккхари сихдара, цар ги кийчдела промышленни кийлен тlа даккхара дола [illegible] мела доах.

СССР заготовкай Министерства СССР кхачан промышленноста Министерстваи lалашдаьдац [illegible] дlачуийзача предприятешкен даьтта доахача заводашкен даьтта доахача культурий ги дlачуяаш, из докьаду, чакхдоаха, дlалтадаь лоаттаду [illegible] хьакхоллий [illegible].

Гидуаргий, соя, рапса, кхыча даьтта доахача культурай ги дукхагlа даккхарах [illegible], цар ийна айира а [illegible]

Киргизски ССР Министрий Совет, СССР юрта боахама Министерство, СССР заготовкай Министерство, СССР кхачан промышленноста Министерство, СССР Госкомсельхозтехника, В. И. Ленина цlерагlа юртбоахама lилмай Ерригсоюзни Академи дехкарийла яьй гидуаргий, соя, рапса, кхыча даьтта доахача культурай ги дукхагlа доаккхилга, из кийчдара планаш кхоачашъелга, хlаьта иштта цу гиий хьадоаккхача генарий даьттан дикал лакхъелга lалашдергдолча мероприятей комплекс оттае а чакхъяккха а. Къаьстта аьлча, цига де аьшна оттаде деза:

lилманеи хьалха латтача опыта карагlдаьккараш производствана юкъедоалаладара ларда тlа даьтта доаха культураш хьалкхеяра агротехника боарам айбелга;

гидуаргий ги уж хьалкхеча районашкарча дерригача боахамашка хьалкхеделга а сои хьалкхею моттигаш дукхагlа хулийтилга а;

даьтта доахача культурай ги доькъадара, цlендара, дlаоттадаь лоаттадара материально-технически база боахамашка, илат дlачуийдеча предприятешка, даьтта доахача заводашка чlоагlъелга;

ги даккхара лаьрхlа дlайийна гидуаргаш, кхыйола даьтта доаха культураш духьал цу гlулакха мара дlа ца йоахийтилгеи ца йоттаден, хlаьта доацаеча хана хьувхьам чубахилга lалашделга;

колхозашен совхозашен гидуаргийи кхыча даьтта доахача культурайи ги пачхьалкхенга дохкара планаш кхоачашъяра чlоагlа тlахьожам лоаттабелга.

СССР юрта боахама Министерствана, В. И. Ленина цlерагlча юрта боахама lилмай Ерригсоюзни Академена, союзни республикай Министрий Советашта lадицад:

сиха кхача, овсарле лакка йола, лазарашен лецаш деча хlамашта дукхача ла латта мохаргдола механизировано чуяа йиш йола гидуаргий, соя, кхыча даьтта доахача культурай керда сорташи гибридаши хьакхоллилга [illegible]

ствана юкъедоаладара а тlехьа бу болх къаьстта чlоагlагlа а беш.

Гидуаргий, соя, рапса, сурепица, кхыча даьтта доахача культурай ги леладар промышленни ларда тlа даккхара де деза гlулакхаш чакхдаха, 1982—1985 шерашка дикагlдола районированни сорташи гибридаши сиха дебаделга а производствана юкъедоаладелга а, хlара колхозеи совхозеи цу культурай лакха дикал йолча гиш эшаш йола фондаш хьакхоллилга а из ги пачхьалкхен ресурсашка дlачутоссилга а lалашдергдолаш.

Союзни республикай Министрий Советаша, СССР Госплано, СССР юрта боахама Министерства, СССР Госкомсельхозтехника, В. И. Ленина цlерагlча юрта боахама lилмай Ерригсоюзни Академе 1982 — 1985 шерашка гидуаргаш, сои, клещевина индустриальни технологегlа мел миссел хьалкхеергья дьнна сиха предложени тlайийцай.

Союзни республикай Министрий Советаш, СССР юрта боахама Министерство дехкарийла я гидуаргаш, сои, клещевина индустриальни технологегlа хьалкхееча боахамашта эша минеральни удобренеш, гербицидаш, кхыйола химически средстваш хьокхаелга оттаде, хlаьта иштта lалашде деза уж культураш хьалкхееча органически удобренеш дукхагlа ехкилга.

Белорусски ССР Министрий Совета, Литовски ССР Министрий Совета, Латвийски ССР Министрий Совета, Эстонски ССР Министрий Совета, СССР юрта боахама Министерствана, В. И. Ленина цlерагlча юрта боахама lилмай Ерригсоюзни Академена тlадийцад ги даьхкараш цох даьтта даккхараш 1982—1984 шерашка рапса сурепицеи хьалкхеера производствени опыташ [illegible].

СССР тракторни юртбоахамои машиностроение Министерствана а Госкомсельхозтехникана а тlадийцад 1982 — 1985 шерашка даьтта доахача культураш хьалкхееча боахамашта эша юртбоахама машинаши оборудованеи [illegible] а [illegible].

РСФСР Министрий [illegible] Украински ССР Министрий [illegible] [illegible]

ийн ги чакхдахара а дlаоттадаь лоаттадара а эша низалаш болх бе йолайолийтилга.

СССР заготовкай Министерство дехкарийла я товарни гидуаргаш хьалкхееча районашка 1982 — 1985 шерашка цхьан сахьата 21 эзар тонн цу культура ги локъадергдола низалаш болх бе йолаялийта.

СССР кхачан промышленноста Министерствана задании еннай 1982 — 1985 шерашка экстракционни хьисапе даьтта доахача культурай ги чакхдоаха низалаш, гидуаргий ги докъаду машинаш болх бе йолаялийта, тlадилдаь даьтта доахача заводашта 50 километр гаьна йолча колхозашкара, совхозашкара, кхыча юртбоахама предприятешкарей организацешкарей гидуаргий ги из дохкара пачхьалкхен план кхоачашъяра чотагlа дlачуяц.

Даьтта доахача культурай ги дукхагlа даккхен кийчден дlахо безам боагlаргболаш 1982 — 1985 шерашка оттадаь да колхозашта, совхозашта, кхыча предприятешкен организацешкен пачхьалкхенга иттлагlча пятилетка хиннача юкъерча боарамал совгlа дехкача гидуаргий, сои, рапса, сурепица гиш хlара центнерах 30 килограмми гидуаргий лакха йоацилови сорта «первенеца» (из леладеча доакашка) 40 килограмми жмых (шрота) йохкилга.

СССР кхачан промышленноста Министерствана, СССР заготовкай Министерствана, союзни республикай Министрий Советашта бакъо еннай массанахьа а колхозашкара, совхозашкара, кхыча юртбоахама предприятешкарей организацешкарен даьтта доахача культурай ги хlачуийде, хlаьта иштта цхьай гlийна болча боахамашка [illegible] ги хьалъехдаьча а бакха балхах на хьайийнача [illegible], кхыча [illegible] СССР Министрий Совета 1981 шера 6 сентябре даьха № 1025 [illegible] [illegible]

Пачхьалкхенга даьтта доахача культурай ги [illegible] [illegible]

вер комбикорм доахилга, хlаьта районированни безэрукови низкоглюкозинолатни рапса а сурепица а гих цу культурай гих дуча закупочни маьхал 30 процент дукхагlа кхы тlа а ахча телга.

СССР юртбоахама Министерства, СССР заготовкай Министерства, юрта боахама болхлой профсоюза ЦК, къахьегама социальни деланахьа йолча СССР Пачхьалкхен комитетаца ВЦСПС-аци йийца а ййица даьтта доахача культурай ги дукхагlа даккхара а кийчдара а Ерригсоюзни социалистически яхь йоаржаяра а цу яхье котбаьннарашта дала 1982 шера деш укх лохехьара совгlаташ оттаде а аьнна сиха предложени тlайийцай:

областашт йоалача союзни республикашта, автономни республикашта, крайшта а областашта а 15 эзар сом хlарадр а йолаш преми а луш СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара-кара тела 5 Цlе байрак;

районашта 5 эзар сом хlарадр а йолаш преми а луш СССР Министрий Советеи ВЦСПС-еи карара кара тела 25 Цlе байрах;

колхозашта, совхозашта, кхыча юртбоахама предприятешкен организацешкен 3 эзар сом хlарада а йолаш преми а луш СССР юрта боахама Министерствеи юрта боахама болхлой профсоюза ЦК-еи карара кара тела 30 Цlе байрах.

1982 — 1983 шерашка даьтта доахача культурай ги дукхагlа даккхача а уж пачхьалкхенга доахача пла[illegible] кхоачашъяьча а колхозашта, совхозашта, кхыча юртбоахама [illegible] организацешкен [illegible] цу культурай ги [illegible] [illegible] Ерригсоюзни [illegible] [illegible]

Цу [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Союзни республикай [illegible] [illegible] ЦК-аши [illegible] [illegible]

ССР ОБОРОНА МИНИСТРА ПРИКАЗ

1982 шу, 30 март. г. Москва.

1982 шу АПРЕЛЕ — ИЮНЕ СССР ГЕРМАНЦАРЧА [illegible] ОТТАИЬ ХА ЙЬКИКА БАЬННА ТlЕМА ГlУЛАКХ ДЕРАШ МЕХКАДАЛИИТАРАХ А [illegible] ЕЛОИЦА АРГlАН ТlЕМА ГlУЛАКХ ДЕ ТlАХЬЕХАРА А

«Массане а хоржара тlема гlулакхаш дара хьакъехьарча» СССР Законага хьежжа [illegible]

1. [illegible] [illegible]

[illegible] 1982 [illegible]

2. Тlема гlулакх [illegible]

[illegible]

3. [illegible]

СССР оборона министр Советски Союза Маршал Д. УСТИНОВ.

ДЕ ЛАЬРХIАР КХОАЧАШДЕ

Шоатта дийнахь хиннача парте горкома пленуме дийшар «КПСС XXVI съезда решенешна хьежжа тIахьожамаш де лаьрхIар кхоачашдара тохкам белга дIахо ьргадаьккха тоадарах» бола КПСС ЦК сопам кхоачашбара г. Грозне партийни, советски, боахами, кхыча организаш болх вIашгIехьбаккхарах» на тоабара де эшарехь» яха доп. Цу хьакъехьа доклад дьча парте горкома хьалхарча секретара **Н. И. Семенова** белгалдаьккхар, партийни тIахьожам лоаттабар эргадаьккха тоаделга, цун лоархIам айбелга коммунизм хьалъяра планаш толаме кхоачашъелга Iалашдара, кулгалдеча наьараштеи берригача коммунисташтеи кхетам балара, пайдане опыт йоаржадра, критикеи самокритикеи дегIайоалаяра вай тахапарча пахаре хилаьза даргдоаца хIама хилар.

Берригача советски наха а санна города коммунисташа, берригача къахьегIхохоша тIаIерггаи творчески къахьег КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяра. Цу съезде КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева дьча Отчетни доклада тIара корта бола положенеш, лоархIаме политически практически выводаш хьалла дола декхараш цхьайтталагIча пятилетке болх бара шерра программа а хиина дIаэттад.

Партийни тIахьожам лоаттабелга вай пайдана лоархI, нагахьа санна хьалда дола дьоьххамаш даха, гIулакх тоаде вайна карагIдоале. КПСС ЦК КПК Председатела А. Я. Пельше цу хьакъехьа ладу: «Ховш ма хиллара, тIахьожам лоаттабара балха дикал сенах латт дьлча, оггара хьалха ца латт, хьалхашка отта декхар хьалда къоастадарах, нагахьа мара ца хулача эпизодашта бувла а ца гIерташ, массазарчеи яьржачеи явленешта кIоаргга духтIабуэларах, иштта латт из факташта цар бахьанийн царех хьахуларяйн бувзамга хьежжа хоадамболаш тохкамаш анализ ярах, хIаьта партийни паччахьалкхени дисциплина чIоагIъяра, кхоачамбоацараши гIелаташи дIадахарах уж дIахо хургдоацаш хьалаш хьадарах новкъостал дарах. Шеко йоацаш да, тIахьожама балха дикал лакха хутта Iалашде йаш йоаццига, нагахьа санна негативни явленей мах беча хана принципиальность ца хуле, царна ира оценка ца лой».

Де лаьрхIар кхоачашделга мишта латт хьажара городской партийни организаце балха практике дацда нийбу хьалхге а гIулакх малагIча хьале да тахка а техке бюрос боахама кулгалхой отчеташка ладувгIар санна йолча дикача формах. ДукхагIа чакхдоах парторганизацей балха комплексни тохкамаш делга. Къаьстта чIоагIа терхам тIаухийт экономикана партийни кулгалделга эргадаьккха тоадара. Уж дешаш шоэза парте горкома пленумашкеи 30-аза бюро заседанешкеи дийцад. ЛоархIамегIа долча дешай хьакъехьа тIайийца сопамаш тIахьожамаш кIалхера дIадоахилга КПСС горкомеи райкомийи бюрошка къоастаду. Цу тайпара, соахка тIера дIабьоикаб цар хьалха тIайийна кийва 80 сопам.

Партийна, советски, боахама организаша тIайийю решенеш дикагIа кхоачашъяра тIаберзабьча балхо аьттуа боалийт XI пятилетка заданеши социалистически декхараши толаме кхоачашдера, СССР вIашагIъелла 60 шу, НГIАССР автономи хьаль 60 шу, вохчийи гIалгIайи шоай лоIамагIа Россене юкъебхха 200 шу дизара бахи ма боаггIара пахьаохара къахьегамхой оарцагIбаха.

ПредприятешIи организацейи къахьегама толамий лакха мах баьб КПСС ЦК, СССР Министрий Совето, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК 1981 шера яьрига хиннача Ерригсоюзни социалистически эхьа итогегIа город Грозне карара кара тела ЦIе байрах а луш.

Лакхе латтача организашоай сопамаш кхоачашделга дерригIа лададу «Красный молот», «Электроприбор» заводий, Грозненски мехкдаьтта института, иштта кхыча парторганизацеша.

Дукхача партийни комитетий, юкххьанцарча партийни организацей балха тIа массазара гIулакх а хиина дIаэттад хьалха тIайийна решенеш, критически замечанеш, предложенеш кхоачашъяра даьчох лаьна коммунисташка ходмаш делга.

Де лаьрхIар кхоачашдара лоаттабеча тIахьожамах дIакъоастабе йаш йолаш бац халкъа тIахьожамхой болх.

Юкххьанцарча парторганизацешта белггала новкъостал деш я «Комсомольски прожектора» штабаши посташи.

Партеи правительстваи директиваш, шоаш тIайийду сопамаш кхоачашдара тIахьожамаш тохкамаш бара дика форма хьахиннай горисполкоме. Укхаза 1980 шера дена болх беш я тIахьожама инспекци.

Цунна цхьана, пленуме докладчика а къамаьлаш даьчар а дукхаза белгалдаьккхар, тIахьожамаш де лаьрхIар кхоачашдара тохкамаш белга КПСС XXVI съезде дIа ма деххара ца хилар. Соахка кхаь предприяте шоай планаш кхоачашъаьнц, 1980 шера сихачунца нийсйича 19-не продукци маьхалйоаккхилга кIелигдаьд, дукххача предприятеша поставкаш яра договораш кхоачашдац, къаьст-къаьста предприятеш меттел бIаргча Октябрьски район а къахьегама овсарле лакхъяра заданех лоархIа ца еш йисай, города промышленносто массехк шера продукци хьаеш дIадодар чухьнахьдаьккхара задани кхоачашъяц.

ЛерггIа оттадьлаш городе производства эффективности балха дикали лакхъелга, бригадин хьисапе къахьегам вIашгIехьбаккхар шерра доаржаделга, предприятей паспорташ массанахьа уттадаь доахилга, хIаман кхоми хьурмати делга, пайда боацаш йовш йола балха ха кIелигъелга. Цу даькъе тIайийеш йолча решенеш дикка дакъа кхоачаш да деш дус. Иштта, парте Октябрьски районо соахка цхьийттазза сопам тIайийнаб машиннаькъа транспорта болх тоабара тIаберзабаь, бакъда, цига хувцадеина хайра хIама-м дац. ГIулакх бокъонца кхоачашдара машиннаькъахой оарцагIбовлилга Iалашдеш уж решенеш хиннаялара юха кердайоахаш тIайийе езаргьяцар уж.

Ценкхаштта критика йир пленуме ЧИУС, кхыча гIишлошъеча организацей кулгалхошта шоай низага хьежжа дола декхараш дIатIаэца ца туташ уж хьувзарах. Иштта, массаьла долча гIулакхех лаьна массехк решени тIайийилга цхьайолча парторганизацей массазара лазар а хиина дIаэттад. Корта болаш хилац А. Шерипова цIерагIча ГНПЗ, СМ-131, «Металлист» заводе, «Грозтрубопроводстрой» треста УМС, Старогрозненски УТТ, локомотивни депо, иштта кхыча коллективашка тIайийду сопамаш, хIаьте цунга хьежжа мара хилац царех хьахур а.

— Болхло - коммунист хилара тарра аз хьаллоац города пахаре нтгара сатотагIа йола проблемаш, партеи правительстваи хьадла дола сопамаш кхоачашдара лаьрхкIа группаш, комиссеш, координационни советаш вIашагIйоха, аьнна доклада тIа йоалаяь предложенеш, — аьлар «СевКавНИПИнефть» опытно - экспериментальни завода слесара **Б. И. Васильевс.**

Цу даькъе цхьайола опыт Iоаьлй оаха. Тха болхлой раьца бацар общественни кхачан предприятеша беча балха. Из гIулакх тоадара болхлой тIахьожам лоаттабергбола комиссеи вIашагIъеллай коллективе. Дукха ца гоьи холуш тоабелар столове, буфета болх.

Пленуме къамаьл даьча парте Октябрьски райкома хьалхарча секретара **Л. П. Кизилова** аьлар, парте райкома балха тIа шоашта бола аьттув лехача, партийни паччахьалкхени дисциплина телхаеча кулгалхошкара доагIар лоарагIа хьадеха ьиний, аьнна. Укх тIеххьарча хана партийни хьисапе цIенхашттеи беха баьб УПП ВОС директора Ивановна, туббольница керттерча лора Хункеевна, генарий даьтта доаккхача завода директора Башировна, кога тIире беча фабрика керттерча инженера Болдышевайна, машиннаькъа Грозный станце парткома секретара Сопрнна.

Цу дерригие хьагойт тIахьожам лоаттабеча хьадда система хьаль ца хилар, кулгалдеча дукхадар пакхаташ тIа дIаэздаьчча бесса дусаш хилар.

Пленуме къаьгга хьагойтар тIахьожам лоаттабара балха тIа лоархIаме моттиг къахьегамхой письмошеи жалобашеи дIалоацаш хилар. Царца бу болх кхы а лакхагIча боарам тIа баккхара дича баьъахьа хетача гIулакхех дувцаш халкъа депутатий Ленински райсовета исполкома председатела **О. М. Петренкос** белгалдаьккхар, йоагIаш язъячча жалобашта ийсса шоашта йоагIе а ца йоагIе а гIойле схаш ираш а йолаш хилар.

ТIахьожам лоаттабелга достам болаш леладелга Iалашдеча балха перспективни планировани яр, хаддаьза партийни порученеш кхоачашъелга мишта латт хьожаш хилар боккхача лоархIаме долга хьахьенхар Старогрозненски УБР парткома секретара **В. И. Лавриненкос.**

Ше къамаьл деш Грозненски грузовой автотранспорта производственни объединене шофера **А. В. Лячкос**, кхычар предложенеш санна лоархIаме проблемаш кхоачашъяр духьа города масштабагIа тIахьожам лоаттабара дукхача партийни, общественни, боахама организацей низашта координаци е аьнна.

Пленумо боагIаш бола сопам тIайийцар.

Пленумо кхыча балхаш тIа хьожабарца парте горкома гIишлошъечеи городской боахамеи отдела заведующе декхарех мукъападийтар И. И. Алмазов, общи отдела заведующе декхарех — Б. П. Коновалов. Цар когаметта чIоагIбир **Д. А. Кодзоев, А. А. Скрипченко.**

С. МАНСИГОВ.

СОВГIАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

СССР Лаккхехьарча Совета Президиумо 1981 шера ялат а кхыйола юртбоахама продукташ а дукхагIа яхарва пачхахьаликхета йохкарен планеш а социалистически декхараш а кхоачашдеча лаьна хьоьхамаш къахьегама декъаза гойтарях СССР орденаши медалаши еннай юрта боахаме хьалхе лелаерашта. Царна юкъе Нохч-ГIалгIайче гIолла:

ОКТЯБРЬСКИ РЕВОЛЮЦЕ ОРДЕН

Энгласова Совхунта — Шалински района «Шалинский» совхоза звеньевойна.

КЪАХЬЕГАМА ЦIЕЧА БАЙРАКХА ОРДЕН

Абдуллаев Гасан Гаджиевича — Грозненски района «Пригородный» совхоза директора.

Дошлакиев Юсупа Исмаилайна — Сунженски района ЦIеча Эскара цIерагIча колхоза тракториста.

Зверькова Валентина Федоровнана — Наурски района «Плодопитомнический» совхоза директора.

Мусалаев Олхазара — Шалински района «Предгорный» совхоза звеньевойна.

Наитаев Шарпуди Магомедовича — Урус-Мартановски района «Гойтинский» совхоза звеньевойна.

Эдиев Юнус Ахьядовича — Грозненски района «Горячеисточненский» випсовхоза тракториста.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГIАЛА ОРДЕН

Мякиев Абукара Асхьаба — КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара.

Умаров Юсуп Адамовича — Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхоза тракториста.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Абдулмажидов Салама — Ножай - Юртовски района Шерипов Аланбека цIерагIча колхоза бригадира.

Альбекхаджиев Салман Усмановича — Гудермесски района «Правда» яхача випсовхоза автомобиля водителя.

Катерманов Мухид Хасановича — Ачхой - Мартановски района «Новосельский» совхоза директора.

Кульмиков Михаил Павловича — Малгобекски района «Луч» яхача випсовхоза тракториста.

Молочков Алексей Федоровича — Шелковски района Ленина цIерагIча колхоза механизированни отряда начальника.

Расаев Абуязит Герсултановича — Надтеречни района «Надтеречный» совхоза бригадира.

Такаев Хизир Усмановича — Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза директора.

Хучиев Ибрахьима Завьтмахана — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза тракториста.

Юшков Николай Александровича — Шелковски района «Коминтерн» яхача колхоза председателя.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН II СТЕПЕНА ОРДЕН

Исханов Ихван Алаудиновича — Надтеречни райсельхозтехника тракториста.

Талаева Майдан Ломалиевнана — Веденски района Кирова цIерагIча колхоза Iаьсий леладечоа.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Валаадиева Галина Степановнана — Сунженски района «Ассиновский» совхоз-заводa баьццараш леладечоа.

Исраилов Рамазан Хасановича — Гудермесски района «Новогрозненский» випсовхоза бригадира.

Олигов Ахьмада Абукара — Назрановски района «Октябра 40 шу» яхача совхоза звеньевойна.

Полищук Раиса Степановнана — Наурски района С. М. Кирова цIерагIча випсовхоза бригадира.

Саракаев Сулайман Валидовича — Веденски района Орджоникидзе цIерагIча колхоза тракториста.

Стороженко Валентина Терентьевнана — Шелковски района «Коминтерн» яхача колхоза тракториста.

Тотаев Леча Антиевича — Ачхой - Мартановски района «Лермонтовский» совхоза тракториста.

Уразова Валентина Григорьевнана — Наурски района «Победа» яхача випсовхоза бригадира.

Усманов Эли Адымовича — Гудермесски района «Новогрозненский» випсовхоза тракториста.

Шуваев Анатолий Фомича — Грозненски района «1 Май» яхача колхоза тракториста.

Васантов Бересна — Грозненски района «Кулаpинский» совхоза механизатора.

Витригов Ярали Саралиевича — Надтеречни района «Горагорский» совхоза вонкхагIволча яга Iуна.

Волков Николай Егоровича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза тракториста.

Гайрбекова Тамара Исраиловнана — Грозненски района «Заря» яхача совхоза бригадира.

Домбаев Султан Магомедовича — халкъа депутатий Чечен - Аульски юрта Совета исполкома председателя, Грозненски район.

Зыгин Александр Павловича — Сунженски района КПСС XX съезда цIерагIча колхоза тракториста.

Курсаев Салман Хамидовича — Урус-Мартановски района Мичурина цIерагIча совхоза бригадира.

Сукиев Хьасана Тухана — Назрановски района «Назрановский» совхоза тракториста.

Цагараев Таиа Вахидовича — Шалински района «Искра» яхача совхоза бригадира.

Ченалин Петр Николаевича — Шелковски района «Красный пахарь» яхача колхоза тракториста.

Эльмиев Ахьмада — Сунженски района Ленина цIерагIча колхоза тракториста.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Албакова Конана — Наурски района «Калиновский» випсовхоза бригадира.

Арсанукаева Сагирата — Советски района «Ленинский путь» яхача совхоза тхьамка леладечоа.

Беширова Таус Селиховнана — Ножай-Юртовски района Калинина цIерагIча колхоза тхьамка леладечоа.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

Алиев Тепса Сайпудиновича — Наурски райсельхозтехника автомобиля водителя.

Арчаков Керамий Хасолтана — Назрановски района «Октября 40 шу» яхача совхоза парткома секретара.

Баигачиева Маусат Тутысевнана — Гудермесски района «Терек» яхача совхоза свеклаш лелаечоа.

Борисюк Василий Петровича — Шелковски района «Червленский» колхоза парткома секретара.

Будниский Николай Дмитриевича — Грозненски района «Пригородный» совхоза тракториста.

Нажхаев Магомед Мугалиевича — Шалински района «Зори Кавказа» яхача совхоза звеньевойна.

Гаврищ Владимир Ивановича — ВЛКСМ Шелковски райкома хьалхарча секретара.

Дмитриева Татьяна Васильевнана — Нохч-ГIалгIай АССР юртa боахама министерства отдела начальника.

Евмурзаев Хусейн Вахаевича — граждански авиаце Къулбаседа - Кавказски управлене самолета командира.

Ибиев Идрис Адамовича — Грозненски района «Юбилейный» совхоз-завода бригадира.

Итазов Iисий Исраила — Назрановски района «Экажевский» совхоза звеньевойна.

Лазарев Василий Михайловича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза тракториста.

Мусаев Хасан Абуевича — Урус - Мартановски района «Гехинский» совхоза звеньевойна.

Петров Николай Васильевича — Сунженски района КПСС XIX съезда цIерагIча колхоза тракториста.

Сайдаева Сапита Михайловнана — Ачхой-Мартановски района «Ореховский» совхоза свеклаш лелаечоа.

Тасуева Маднната — Советски района «Новая жизнь» яхача колхоза тхьамка леладечоа.

Туров Виктор Федосеевича — граждански авиаце Къулбаседа - Кавказски управлене авиационни техника.

Юсупов Дада Дадиевича — Надтеречни района «Озерный» випсовхоза механизатора.

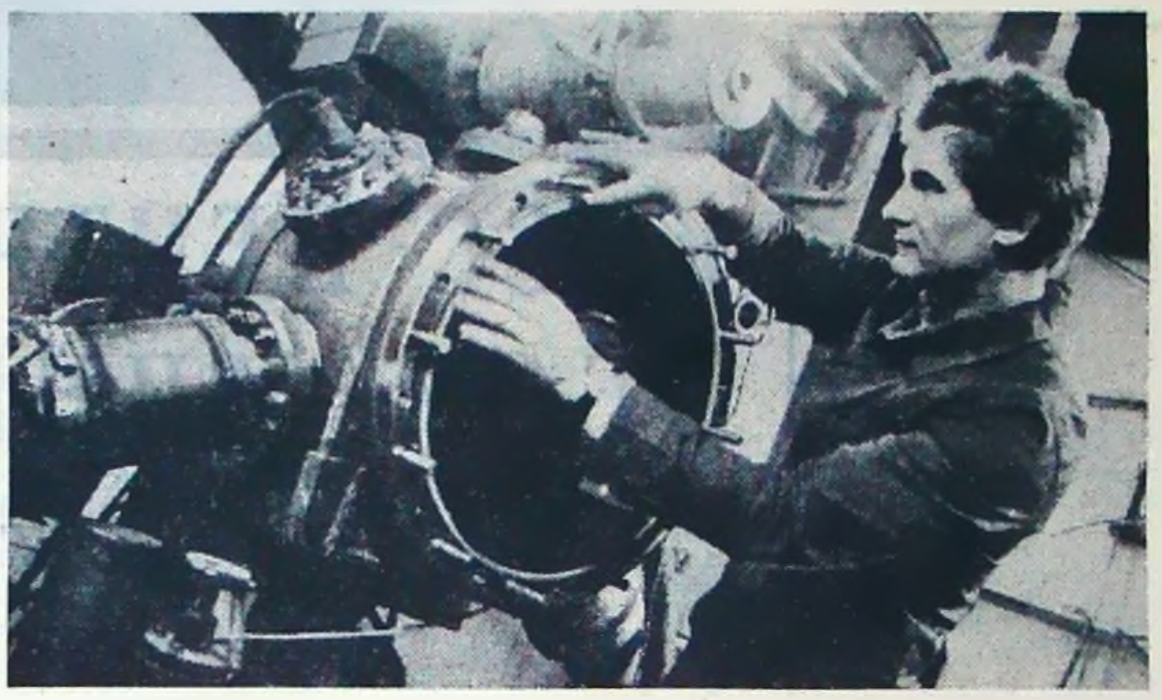

Кхоанен энергетика

МОСКВА. СССР АН лакхача температурай Института (ИВТАН) Iилмахоша юлаеме тохкамаш ду лакхатемпературни теплотехника, цхьан энергех кхы тайпа энерги яра методий, энергетика комплексни проблемай даькъе. Алхха тIеххьарча шин шера ИВТАНа балха юкъейоаланый е промышленноста юкъейоалаечча дIакхоачалый 20 соягIа разработка. Царех берриге хьахулаш бола экономически пайда 50 миллион сом гаргга хургба.

1981 шера дIайоланый тохкамаш лара разработкаш кийчъяра, цхьан энергех кхы тайпа энерги еча магнитогидродинамически методах (МГД) пайда эцаш лакхаэффективность йола электростанцеш советски энергетикана юкъейоалаяра института специалисташа кхоачашъеча йоккхагIъярех йолча тохкамий программа чакхъаккхара стади. Цу тайпарча станцеша торо хулийтаргья 20—30 процент доагор кходе а шелъеш долча хин расход чIоагIа кIезигье а.

Энерге керда источникаш лохаш да дуне. Духхьал цунца дувзаш да адамлен дIахо прогресс хилар. Специалистина лоархI, традиционни йоацача, керда хьалохача энерге источникашта эксплуатаци елга, из яккхара перспективе кхы а рентабельнегIа экологически цIена из способ хургйолаш.

СУРТА ТIА: вокхагIвола инженер Ю. И. Исенков электронни пучока новкъосталца электрически энерги дIахецара процессашта моделировани яра йолча установкана монтаж еш воал.

В. ЯЦИНА сурт.

ТАСС фотохроника.

НАХА ХОЗНЕ ХЬАКХОЛЛАШ

ЦхьайттолагIча пятилетке швейни промышленноста къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех керттерчарех цаI да тегаш дола баракъаш ма могга дикагIа хулийтилга. Экономика керттера проблема лоархIаш я арахеца продукци дикагIа хилийтар.

Уж декхараш кхоачашдара лоархIамегIарчарех цхьа дош да продукце дикала управлени яра комплексни система юкъейоалаяр. Из система юкъейоалайича дена Грозненски швейни производственни объединене духхьал кийчача продукцена тIахьожам лоаттабарал совгIа проектировани еча а изделеш хьаеча а регулировка елгеи дикал лакха хулийтилгеи Iалашдара даькъе дукха балхаш ду.

Еррига производственни цикл чаккъаллалца йолча хана дикал мишта хьожаш тIахьожам лоаттабу. Шоай участка дикала хьожхамаш тоадара дола дош къоастадайтара юкъеоз дикала тIахьожам лоаттабу бюро, участкашка болх беш я межоперационни контроль, хIара бетта цехашка а филиалашка а чакхйоах продукце дикала хетаяь конференцеш, квартала гIа цкъа ю продукце дикала хетаяь комплексни конференци, цига дакъа лоацаш хул продукце дикала бола Госторгинспекцеи Росторгодежда базайи викалаш. Продукци дикагIа хилийтара хаддаьза балхаш дайтара «Дикала денош чакхдоах». Цига дакъа лоацаш хул ОТК, ОУК викалаш, цехий начальникаш, мастераш, технологаш, халкъа тIахьожама группай контролераш. Тха объединено дIадахача шера август бетта вIашагIа а елла, болх беш я продукце дикала хьожаш йола общественни комисси. ХIара кхьарача дийнахьа продукце дикалга хьажа арабоал аппарата болхлой. «Продукце дикала денош», долча хана а общественни комиссеи хьожаш йолча хана а тучалаьчараш массешена дIадоржийт. «Швейник» яхача газета тIа цар итогаш кепа а [illegible]

Уж лакхе белгалдаьха а [illegible] продукце [illegible] тIахьожам лоаттабу [illegible] ма предприятешта [illegible] дукхагIа хилар. ДIадахача [illegible] 1973 азар сом [illegible] 1977 азар сом [illegible] Шера «II» [illegible] 111 модель [illegible] 84 [illegible] гаргда. «II» [illegible] дола баракъаш [illegible] тегарца. 1982 шера [illegible] республикански [illegible] кийчъяь яр 170 керда модель, цу ерригача моделах тегаш дола баракъаш дукха магадий. ДIадахача шера цхьайтталагIа совгIа дола баракъаш тегара план толаме кхоачаш а еш, объединене дерригга тегача баракъех уж хилар 94,4 процент. Продукце сортность лакхъярах паччахьалкхена гаь пайда 13 азар сом дар.

Продукци дикагIа хилийтара дукха балхаш даь дале а хIанз а тIехьа цу лоархIамеча балха тIа цхьадола кхоачамбоацараш нийслу. ДIадахача шера арахийца продукци во я аьнна 21 рекламаци хьаьчар тхога. Из бахьан долаш 5836 сом тIоа теккхар оаха. Керттерча даькъе тхога рекламаци кхаьчараш яр № 3 йолча цехе тегаш йола кримпленови маIача наьха хачеш, цхьоалагIча физиале тегаш йола маIача наьха пиджакаш. Эзала бийдал а производственни сакхаташ а хиларах цехашкара дIа ца эцаш йола продукци 0,8 процент хилар оаха арахецача ерригех а. Эзала продукци яра а хемаш боах ярах цу гIулакха бехкебарашкара алапеш тIара сопадир 3400 сом.

ЦIенхаштта йоакхо а езаш болх ба ОТК контролерий бар, уж тха 130 сиг ва. Производства балха тIера а ца бохаш, ОТК контролерашца данатеш ю. ГОСТ-ий Iомаеш хIамаш тегараш балха тIара а ца боахаш. Арахеца продукци дикагIа хилийтара эшаш я бийдала дика бала, цудухьа хаддаьза терко ю оаха тхо долча [illegible] кIадашка хьожаш. Хьа мел кхаьчача кIадай [illegible] механически свойстваш тохка.

Тхо поставщикаца договор дела. Шера тоахаш итогаш ю швейни объединенешта поставщикашта юкъе аьнна социалистически эхьа. Цхьабакъда, хIанз а тIехьа вIашгIехьдиннадаь лакха дикал йолча кIадашка [illegible] Iалашъелга. Поставщикашка хьаккхуьйт [illegible] кхоагIа [illegible] кIадаш. Брак йола кIадаш хьаьхкуьйт ЦIахтинска, Егорьевски [illegible] [illegible]

[illegible]

Р. [illegible]

[illegible]

Сагъ шийн кхела да ва

КАГИРХОШТА ЮКЪЕ СУЕВЕРЕШ ЛЕЛАЯР

Iилман - атеистически кхетам балара болх боча хана цхьайолча керттIа уйла яц кагирхошта юкъе суеверии хилара. Массаьа а яхар мо, керттера уйла тIаихийт даьлаг тешаш болча нагийча наьхех моттарийи цхьадолча даьнгъа сакхетам чура дина уйлаш дIаяхара. Цхьабаьгъа, дина ховш да, даьлаг тешаш болча кагирхой [illegible] чу дина уйланна цхьана массе тайпара суеверии уйлаш а кIоарга [illegible] вашта. Тоэал чIоагIа «Ди бела йоахк» уж кагирхой сакхетам чу, айхаьIа [illegible] а цар эмоциональни сфераиа, цудухьа Iилман атеистически воздействи хилагIа [illegible] а [illegible] дIа ца йоавалуш а я уж.

[illegible] Iилман-атеистически [illegible] суеверах.

Нохч-ГIалгIайчу даьча [illegible] юкъе дукхагIа [illegible] [illegible] хьанаIа [illegible] [illegible] [illegible] суеверии [illegible]

Царна хетачох, шин кагирхоша [illegible] [illegible]

ЦIоллагIча категорех дараш — пахаца воастагIал дараш. Сагъ миччи бесса вале а, цхьа минот а лехе, цIанила а юкъ меттаIвоагIаргвоацача воалхаш аулам де — аьлар тоян е Iожал тIаккоалаc тарлу цар пуна. Цар ауламашта кIалхара валар духьа уж юкера дIаевлхаде, дин Iималашца царна «наьъташ декха» дела.

ХьалхарIча категорех долчи жинех вайнах «бусалба жинаш», шолагIчох дарех — «керасти жинаш» бал.

Харц хIамаех тешача цагабола кагирхоштa хет, жинаш сага дегIана чуда йода йолаш да аьнна. Каст-каста хоа ваьна, даьлах даьнна, цьин хана гучалаь дукха тIа паха шийна жийнна духаш (шайтIаш) хIаназарела дола пахана дIанийаэд, цудухьа паха юкъера дог белам даьинад яхаш.

Харц хIамаех тешача кагирхошта [illegible] дукхашта [illegible] наьхе нийбесша [illegible] [illegible]

Харц хIамаех тешача кагирхой хана [illegible] «хIарг хьаярах», вераста не[illegible] нех, къа на хетараша молханна леладеча вуламех лорабила гIерташ хул цхьанцаболи къона дезал, къаьстта а нуй вахарерча лоархIамегIарчи, сагъ ир-лхар, бер дар, кхыдараш санна долча денашта.

Даьча тохкамаша хьахьоцхачох, цхьацаболча нагийча наха юкъе хIанз а нийслу меэлдарехи кхахьдарехи тешараш. Цу тайпара, хет царна, ховм бе а барт эгIабе а шин а вIашничча саган йолаш шиъе.

Цхьан хана баьхича вай даьшкара хьайонгIа харц уйлаш а цхьанцаболча кагирхой лаьттан тIа дела пошх лелаш тайп-тайпара синош да яхаш. Цкъаьа кагийча наьх меиацарашеи дувцаш хоа, аьрдаша вон хьалха а болаш къонацIоцгахавн во — дикан на дац. Аьрла бIарг ирзгахав — воча дIадоцила, аьтта дIордой — хьалIадоагIа. Аьрли бийлма тIайдла гур [illegible], и из дIа. Харц хIамаех тешаш бола нахьа пах ген, кIорх пов дуь хиларах цаI [illegible] — [illegible]. Уж шоаьха а [illegible] тIа дегIа [illegible] дир мотта чу. [illegible]

хьордар. Нагахьа санна «аьрда ког хьалха а болаш» хьалгIеттавий хьо — на да воцейна кхестаьвеш доракххарга Iа, дика даьтIийе бIарга вIал ли а гургдац.

Кагирхошта юкъе тоэал дукха ба хьожача пахах тешараш. Вай республика юрташка даьча тохкамаши хьахьоикхар, хаттар даьчи кагирхоех 34,1 процент хьажача пахах тешаш а.

Масала, Гикаловски больнице йоалайир йоагаь чоп йола бархI шу даьнна. Наьъ гIамат хьажача саго дерба дели кIира дахацначу [illegible] хьагIа. Цийго шин дийначох шийна йоагаль чоп [illegible] на, да шагIа на халара пай да а ийцда, даь папас хьала [illegible] йолча йигай из, цига цо хьоа дегIаьг вIашагIа а [illegible]. Хьоа харцхьаьшиай тIахьожа, хIаьта цагохи санна йийи шийн кийникьа бедшила йоаьчь тойцалар [illegible] бIаргагIча йарта мув боаа хургйяр цунна.

Хоби ма царро [illegible] беш хьежа пах хьавийтап моттиган [illegible], вешта аьлча цхьанне бахашица шоай йоане, кхел мишта хургйа, дийна болаш а байиахча тIехьагIа а шоашта [illegible] хургда [illegible] уж. ГIулабаьнча [illegible] [illegible] шоай [illegible] а нь дела нах а. Уж.

дукхагIа бараш, атта тешаш бола пах Iехабе Iема хIилланчаш ба, шоаш хьалхадоахаш дола хIамаш ца ховш хиина а баь хиларга дог доахаш дела.

Йоал хоьхачо цхьан сагага аьнпад: «Цхьадола цатоамаш хургдолаш да хьона, хIаьта уж динача наха йолахо ираа дIадирrда тIера. Боккъонца дог тийша хила мегарьва фуннагIа а цу «цатоамех» лоархIа мегаргдолаш хиларах; балха тIа шийслу хадонаш а, дезалора хьалхетараш а, гаргарча наха зийна хетар а. ХIаьта цу тайпара моттигаш езача новкъостала бол [illegible] нах — лоадахой, овзараш, йоараш, цхьанна дика бараш, кхыбараш — [illegible] а ма дерабоагIарг бий. ТIаккха шоал хоьхачо аьнпар цу тайпара бакъ хулах. Цига да харц хIа маех нах тешара маIан.

[illegible]

ма хийттадий ца шита аьлча, тIаккха чIоагIа раьза [illegible] дIайода из, цудухьа шийн шиа кхоачар ду цо шийга вокхача сого аьнначa тайпара шийн доI хилийтара.

Харц хIамаех тешаш волча дIамигIача саго ца эша мукъ чубехк шийн керта чу, халонийн мукъах бохийт шийн лолам, шийн низахи торенахи тешац.

Харц хIамаех тешар къаьстта кхераме да бераша. Сихха вIашгIохьдоалаш латтача бера сакхетамаш [illegible] йоалделаш а еш, хара хIамана духовно [illegible] [illegible], дунен гIа лелача хIамаех харц сурт оттаду цуна хьалхашка. Харцонашта [illegible] шоай лоIамах доашеш, тоIадаь дешаш хьалхаув бераш. Дела дукх а [illegible] бера сакхетама [illegible] керами [illegible].

[illegible]

И. ГАДАЕВ,

[illegible]

ШУРА ДУКХАГӀА ЯККХА ЛАЬРХӀАД

Пхи шу совгӀа ха мара яц Даурбекова Тамара Назрановски района совхоз-техникума Яндаререча ферме балха эна. Хьалхарча денош ка цун хьехамчаш хилар йоккха балха опыт йолаш бола доаркаш Гандарова Лоди, Акриева Макка, кхыбараш. Къахьегара тӀера йолча Даурбековас геттара сиха кхарасрзаю доярка говзал, бехалу керда болх.

Хоьш до, Ӏупал дарга хьежжа мара хьайбаша шура луш ца хилар. Из кхетадеш йолча Тамаре шин вӀа дӀа ма кхоачча гӀулакхаш ду царна дикагӀа дуаргдола доакъар хьалхашка дилле, уж латта моттигаш цӀена хусийташ, хан-хаьнахьа деташ, кхы тӀа эшараш деш. Цхьа шу дӀадахийтад Даурбековас шийна плани декхари толаме кхоачаш ца деш.

Къаьстта хьинар айденна къахьнйгад Тамаре цхьайтталагӀча пятилетка хьалхарча шера. ПланагӀа яккха йоагӀар 1950 килограмм йолаш, хӀара шо хьожкача Ӏаттагара 4154 килограмм шура яьккхай цо. Иштта дика къахьег Даурбековас пятилетка шоллагӀча шера а. Шин бетта планагӀа яккха йоагӀар 325 килограмм йолаш, хӀара Ӏаттагара 415 килограмм шура яьккхай Тамаре. Опсаре къахьийгад хьинар долча доаркас март бетта а. Цо декхар тӀаийцад укх шера хӀара Ӏаттагара планал совгӀа 300 килограмм шура яккха.

С. ТОВСУЛТАНОВ.

СУРТА ТӀА: Даурбекова Тамара.

С. ПУГОЕВА сурт.

КЪАЬНАЧА МЕХКДАЬТТА ДОАЛЛАЧА МОТТИГИЙ ШОЛЛАГӀА ВАХАР

Кховаткъе иттлагӀа шераш чакхдоаллаш кӀезигдала доладелар Грозненски мехкдаьтта промыслашкара доакхна мехкдаьтта. Дукха хӀама ца эшаш бӀаь шу хьалха духхьашха кӀеж теха мехкдаьтта тӀоанаш лакъа доладелар. Цхьабакъда, хоьш ма дий лаьттан чекаца продуктивни горизонташ а рча «Ӏаьржача доших» аханел кӀезигагӀдар мара хьалуш ца хилар. Из хӀама ишта да дуней мехкдаьтта дакхара практике.

ГӀойт-Корт яхача къаьнача мехкдаьтта доаллача моттиге хьал ца довккхалуш диса мехкдаьтта дакхара эксплуатаци с йолаьй дуней тӀа эгтара йоккхагӀа йолча лакхача давлене компрессорни станцеех цхьанена. 250 атмосфер давления а еш тӀоанашка чуйохийт цо газ. Из я из лаьттан чекашка диса мехкдаьтта «хьалоэлар».

Цо бер боккха болх ба. Нагахьа санна тӀеххьарча шерашка ГӀойт-Корто дийнахьен буси 150 тонн мехкдаьтта луш хиннадале, хӀанз цо 350 тонн лу. Амма из а доазув дац. Цхьадолча лоархӀамегӀа, дийнахьен буси укхаза доакхаш дола мехкдаьтта 500 — 600 тоннага кхоачаде йиш я, хӀаьта ГӀойт-Корто кхы тӀа а дала деза мехкдаьтта 10 миллион тоннал кӀезигагӀа хургдоацаш да.

Лакхача давленех пайда эцар къаьнача тӀоанашка луча мехкдаьтта коэффициент совлакхара наӀ мара йоаца способ яц. Лаьттан латтача мехкдаьтта доланча горизонташта [illegible] яра методаш кӀезига йоацац [illegible], масала, шелоч теха хий тӀоанашка чухийтара, тӀеххьарча антивни вещества, кӀоарга лаьттана кӀал доча яха болча леллаьмий гӀоца. ХӀаьта чура мехкдаьтта мала болаш дагча Старогрознен-ски Малгобекски майдашка пайда ийбу парогенераторни установкех. Ӏанарда дӀоахдаь мехкдаьтта атта хьалтӀадоал. ДагадоххарагӀа аьлча, мехкдаьтта дӀоахде-м йиш хургья кастта лаьттан тӀоанашта юкъе йоагача хӀамай гӀоаца а. Из дергда, масала, Малгобек-Вознесенски мехкдаьтта доаллача моттиге.

Тарксн Шолжен довкъий малхбузехьарча даькъа тӀа еш латт кхы тайпа эксперимент. МехкдаьттахоЙ заказагӀа уральски машинашъераша хьаьча низ болча ихе установко цӀакха а ца яьккхача бесса кӀоарга йолх скважинаш. Геофизикий даннегӀа, туха кӀалхарча юрски ханарча тӀоапашка (5,5 — 7 километр кӀоарга) мехкдаьттан газей запасаш йоахк.

— Мезозойски замалахьен мелови юкъагӀен хьахинка мехкдаьтта нарадерзадаьд оаха, — йоах «Грознефть» объединене геологически отдела начальника Шаповалов Юре. — Тхо дог доахаш да, юрски тӀоанаш а камаьрша хургхиларга: ДаьттагӀа газо хӀанззе а низ бола кӀеж техай.

КӀоарга бурув деттара масштабаш дукхагӀа хулеш йоагӀа Къулбаседа Кавказе: дӀадахача пхе шера объединене техача буро хӀара 100 метрах 85 пхо километрал кӀоаргагӀа йолча скважинашта кхоач. Цунга хьежжа догӀаух, бакъдар аьлча, халонаш а: кӀоаргача скважинашка 600 атмосфирал кхоач давлени, хӀаьта температура 200 градусал лакхагӀа хул.

— «Атта» мехкдаьтта диснац хай хана, — белгалдоахих Шиповалов Юре. — Амма хийна хов эгара «халагӀа» дола мехкдаьтта а хьадакха дезаш воаш долга.

Р. КВИТКОВСКИЙ,
АПН корреспондент.

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГӀАЛАХ ДАЬННА БЕРКАТ

КУЛГАЛХО-ХЬЕХАМЧА

— Дика йовз сона Нина Ивановна, — аьлар «Красный молот» завода керттерча металлурга Лашинская Аида Соломоновнас. — Са отделе инженер - технолог йолаш хиннай из. Цун сакхетаме сона эгтара белгала ходеннар дар на боккъонца йола советски саг хилар, интернациональни уйла а кхетам а болаш из хилар. Цо цхьаккха доп алацар къамаш къердаш. ХӀаьта балха тӀа тешамеи шийга до аьнар ханнахьа а цӀена а кхоачашдеш яр. ЧӀоагӀа бехктокхаме хеташ кхоачашдора цо шийна тӀа дилла производственни а общественни а гӀулакх. Сатийна хулар со цо де доагӀача гӀулакха.

Иштта йийцар цо хӀанз цу завода Центральни лабораторе начальник Корнева Нина Ивановна.

Барт тайна дезал санна вӀаши безаме ба цо кулгалдеча коллективера нах. Из царна хьалхадоах шоай кулгалхочо.

— ЦӀавоагӀаш санна, безаме хеташ лабораторе балха воагӀа со, — йоах инженера Тазуев Саламбека. — Иштта хьал тха коллективе оттадаьр Нина Ивановна я. Шин сага юкъера барт эгӀаргбола дош магийтац цо. Ше лархӀийтара а шийх тешийтара а уйла сага чуйоссаю ший цӀенача дегаца. Нагахьа санна цунгара цхьа новкъостал эшаш хилча, из массаза а кийча хул оарцагӀъала.

— Эггара хьалха къамаьл хуллаше а эзаелар сона Нина Ивановна, — яхаш дувц лабораторе спектроскописта Тутаева Лейлас. — Цамогаш долаш больнице дайзар тхо. Сона вӀалла дага а доцар се укхаза балха йоагӀарг ма йий аьнна. Ялх шера болх баь опыт а йолаш торговли болхло яр со тхо довзача хана. Къаста хала долаш безам тӀабахар са цунна. Праз дар-их укханца балха найсъялар, аьнна хийттар сона. Сайна шийх хийттар аз дӀахайтача, цо аьлар сога, нагахьа санна хьа безам бале, аз балха хьаэцаргья хьо. Из цо деша тоама ях моттаьш хилар со цкъарчоа. Со цу хана Орджоникидзевски станице яхаш яр. ТӀаккха мичара квартира леха балха йоагӀаргья со аьнна хетар дагахьа. Кхалнаьха общежитера цӀа а лургда, аьлар Нина Ивановнас, балха говзал а айса Ӏомаергья хьона.

Иштта найсъеннай со из йолча лабораторе балха. Дехке а яьннац. Болх сакъердаме ба, нах безаме ба. ХӀаьта ше сога дергда мел аьннар а ца аьннар а кхоачашдаьд Нина Ивановнас. Цо балха говзал меттел вахаре накъадаргдола дукха хӀамаш, болхлой коллективерча сога хила еза бакъахьара оамалаш, гӀулакхаш Ӏомадаьд сона. Ма дарра аьлча, цунна тара хила гӀерт тхо.

Вахача дагавала везаш хӀама найсделча, сай наьнага, цӀен сагага санна, Нина Ивановнайца дагаяла йода со. Хьакимм а ца хеташ, цхьа кхоаччара саг хет сона цох. Я а я из иштта.

Тха лабораторе ба тайп-тайпарча къамех бола нах — эрсий, нохчий, гӀалгӀай, кхыбараш. Иштта тхоаш хилар дагадохьц тхона балха тӀа. Цхьан халкъах хьадаьлча санна хет.

Атта а безаме а да тха кулгалхочунца болх бе.

Цунна хов нах балха тӀа дӀахьожабе а из дика вӀашитӀехьбаккха а. Кхетадийт лабораторе беш йола болх бехктокхаме хилар, заводе хьаеш йола оборудовани, аппаратура, приборий саьхат доацаш ярхецара, продукце марка сий лакха лоаттадара из боккха лоархӀам болаш хилар. Цудухьа тхо тхоашкара гӀалат ца далийта гӀерт.

— Эзамига саг юххьанца болх бе волалуча хана цунна ше хьалаьца гӀулакх, специальность хьалаийтар, цунца коллективера нах Ӏимерза хилар доцила маӀан долаш дона коллективах хьавара, цхьанноахьара шоллагӀчахьа ударгвоацаш соцавара, — йоах лабораторе начальника. Керда воагӀа болхло кулгалхочо эггара хьалха безаме тӀаэцар а лоархӀаме хӀама да. ХӀанз тховй коллективе духхьашха саг балха воагӀаш сона эггара хьалха дагадох се предприяте кулгалхочо тӀаэцар. Цу хана директор вар Колесников Николай Кондратьевич. ТӀехьагӀа цунна елар Социалистически Къахьегама Турпал яха цӀи.

1953 шера Запорожски металлургически техникум йистерьккхачул тӀехьагӀа сон Пищанская Надя укх заводе балха хьожайир. Ӏимерза тӀаийцар тхо директора, лоацца йийцар производство, коллектив. ТӀаккха кабинете хьачухьийхар керттера инженер Ларионов Евгений Павлович. Цо ший кабинете дӀачудигар тхо. Безаме къамаьл дир. Цул тӀехьагӀа цехашка балха дӀахьожадир. Со найсъелар литейни цехе. Термист йолаш болх бир аз.

ХӀанз санна лцар цу цехе хӀаьта. Улица миссел шера а йӀаьха а йолча цу помещене мазут доагадеча пишкаэшкара бувлача кӀуро, дӀа-юха мел хьежача гӀум кегаеш боахкача болхлоша хьебеча лемо баьдъерзайора цкъала ерига че. Бакъда, со уйзаръяккхандзар цу сурто, хӀана аьлча сона дагадоагӀар фашисташа тхоай юрт дӀалаьцача хана тӀаккхьачар.

Да фронта эна гӀирсаш дечен йоша тӀем тӀен а волаш дисар тхо бераш: сон, йоккхагӀа ши йишен, цхьа вошен. Цхьа йиша мара цхийна саг вацар тха цӀагӀа. Нана цу хана еннаяр. Со итт шу даьнна йиӀиг яр.

Моцал, шелал, бийркъал ла йийзар. Цул совгӀа, хӀанзхӀанз фашисташа цхьа водар, ийрчалар дергда-кх яха кхерам тӀалаттар хаддаца.

Цхьана а сага цхьаккха бокъо лцар. ХӀаьта кӀеззига а шоашта духьалваьннар ше латтача дӀавоаккхар гитлеровцаша, эӀамига - вокха, кхал-маӀа ца къердаш. Из деррига а дагадохар сона цхьа хала, иштъала хӀама сайна найсделча. Иштта хилар цу цехе найсъелча а.

Цу хана хиннача юхе аьттехьа а дац цехера хьал хӀанз. Пишкаш газаца йоагаю, хьалха хинна кӀур а дом а бац.

Цехе болх беш цхьа шу даьннача гӀолла Евгений Павловича йоахар сога, хӀанз-хӀанз йодарг ма йий ер, ахаш вар со.

Иштта дӀадоладелар са Грознера вахар. Езаелар со балха ена завод, коллектив, укхазара Ӏалам, баха нах.

ХӀанз заводе вац Евгений Павлович. Цо, дас санна, беш хинна хьехам, къона саг хиларах тарра сайца по лоаттадаь гӀулакх хӀанз а дицлац сона, накъадоал къоначо болхлошта хьехам беча.

Нина Ивановна дог цӀена хьехамча я. Цо кулгалдеш хьехаш лабораторе хьахиннаб шоай болх бовза а беза а нах. Уж ба токараш Ливартовский Игорь Федорович, Саиев Заьламхан, химикаш Нефедова Ирина Захаровна, Бучанова Таисия Владимировна, Нефедина Мария Васильевна, Асуханова Зоя, кхыбараш.

Лабораторе болх беча бӀаь гаргга волча сагах цхьаькха а вац Нина Ивановнай дега йоахал ца кхоачаш. Цунна хов къахьега догдоагӀаргдола къамаьл де, шоаш хьалхаьца къахьегама ишъ къоначо болхлошта безабелийта. ХӀанз цо Ӏомабеш ба мехкарий Ромок Наташа, Щербакова Таня...

Парте тӀеххьарча съездана боккха терхам тӀабохийташ дийцар араденача продукце дикал лакхъяра доп, боккха къоасам лоаттабу предприяте из лакхъяра тӀехьа. Цу бахьан долаш заводе массехк шу хьалхи йиллар Центральни лабораторни. Цунна кулгалдара саготтавра дош хьоэдича, Аида Соломоновнас Корнева могайир цу гӀулакха тӀа яхийта. Из хьал лаьцар кхычар. Из тешар Нина Ивановнайна болх вӀашитӀехьбаккха а коллектив вӀашагӀтоха а ховргхиларах. ГӀалат а лацар.

Шеихацитта а бехктокхаме а болх бар лабораторе бе безаш хиннар. Заводе хӀамаш яра хьачудоагӀача болата маркаш, оборудованиe малагӀча маьжена фу марка йола металл эш ха делар, электросваркаца ов мишта ду хьажа безар цуж болхлой.

Юххьанца из деррига а дора рентгена аппаратаца.

Укх тӀеххьарча хана лабораторе болхлоша лехар сиха а дикагӀа гойташ а уж моттигаш сучайоахаргйола метод — ультрозвуцаца тохкам бе болабир. ХӀанз массанахьа а хьожалу — оборудованега, аьшка листага, формага, оннага.

Из лабораторе болхлошта карагӀдаьнна лоархӀаме творчески хӀама дар. Из гӀулакх дика дайзад инженера коммуниста Тазуев Саламбека.

Духхьал производственни болх баь ца Ӏеш, Нина Ивановнас ше заводе балха енача хана дена хьинаре даькъа лоац партийни, комсомольски, общественни вахаре. Юххьанца из хержар цеха комсомольски бюро члеалла, цул тӀехьагӀа завода комсомольски комитета члеалла. Цига а вокхазахьа а шийна тӀадилла гӀулакх ханнахьен дизза кхоачашдеш чакхъяьлар из. Социалистически яхь вӀашитӀехьйоаккхача, субботникаши воскресникаши деча даькъа лоацаш хилар массала а.

Цо хаддаза лакхъю шийн балха говзал, политически сакхетам. Из комсомолера ягар парте мугӀарашта юкъе. Завода керттерча металлурга отдела парторганизаце секретарь хилар. Советашка нагахьа хоржамаш хиннадац Нина Ивановнас хьинаре даькъа ца лоацаш.

Общественни болх дика барах цунна еннай парте Ленински райкомен завода парткомен Сийлен грамоташ.

Нина Ивановнас лабораторе болхлошта ювц парте чурен арахьарен политика. Парте тхъаь ялхлагӀча съезда материалаш, цига КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева яь Отчетни доклад кӀоарга Ӏомалйташ болх бир. Цо дика дӀадовзийтар дӀадахача шера ноябрь бетта хиннача КПСС ЦК Пленума материалаш а.

Нина Ивановнас дийцар болхлошта СССР профессиональни союзий XVII съезде новкъоста Л. И. Брежнева даьча къамаьла чулоацамах лаьца.

ХӀанз завода еррнгача цехашка а санна лабораторе болхлошта юкъе шерра яьржай СССР хьахинна 60 шу. Нохч - ГӀалгӀайчен автономе 60 шу. из ший лоӀамагӀа Россена юкъеяха 200 шу лалара баха ма боагӀара накъабахара йола социалистически яхь.

Цунца дувзадена Нина Ивановнас боккха интернациональни кхетама болх бу. Мехка а республико а халкъашта юкъера дохаргдоацача, ешарашка долча доттагӀалах дувц. Масалаш кхуал шоай завода а лабораторе а коллективашта юкъе тайп-тайпарча къамех болча наха, цхьан дезала санна, Ӏимерза барт тайна къахьегаш, вӀаши тӀо-новкъостал деш хиларах. Из ше деча хана шерра пайда эц СССР вӀашагӀтоалла 60 шу диаарах болча КПСС ЦК соцамах, кхыча документех.

Ер тхъаь кӀелагӀа шу да Корнева Нина Ивановнас цу цхьан заводо къахьега. Цу массе а хана коммунистически кхетам луш болх баьб къахьегамен партен ветеран йолча Корнева Нина Ивановнас. Из дика кулгалхо, йоккха йола интернационалист я.

Ю. ЧАХКИЕВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ДРА. Афганистана Халкъа - демократически парте къамаш юкъара конференци хьаллоацаш городе Кандагаре хиння афгански общественноста митинг. Цу форумо дукхача хана лаьрхӀа белгалдерга афгански общества кулгалдарен лостам теларен низ ше болта НДПА балта керттера лостамаш.

БАХТАР—ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КӀИРАГӀА

КХЕТАМ БОЛЕЙ МАШАР БЕЗАРЕЙ ОАЗ

Термоядерни катастрофа кхерам дӀабаккхара тӀехьа. Азен планета кхыча районашкен машара а вӀаши гӀойле йолча тайпара пачхьалкхенашта юкъе дӀа-юха гӀулакхаш леладара а политика чакхъякхара тӀехьа къовсам лоаттабе СССР чӀоагӀа лаьрхӀа хилара дола керда тешал санна лоархӀ дунен прогрессивни общественносто КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатела Л. И. Брежнева Ташкенте торжественни заседание даь къамаьл.

Массови информаце средстваша, дунехача цӀи хеза болча политически общественни деятелаша тернам тӀабохийт эггара хьалха дукха ха йоалцаш СССР профсоюзий XVII съезде советски кулгалхочо хьаккхайкаьча инициативашца цхьана. цу тӀа оттаь керда предложенеш Советий Мехко шеррача масштабагӀа машар бахьан долаш тӀатеӀӀа леладеча гӀулакхашта юкъедоагӀа дакъа хилара. Царна гу цу предложенешка империалистически, реакционни, консервативни низаша шоаш бехктокхаме ца лоархӀаш леладеча авантюристически гӀулакхашца хьаль йола кӀома проблемаш къоастаяра бола реальни никъ.

Ташкентера хьаккхайкаяь кхетам болен машар безарен оаз, яху «Роботническо дело» яхача болгарски газето, шерра дӀахезай еррнгача континенташ тӀа, эггара хьалхарча аргӀагӀа Азе а хоаш. Азиатски континенте, белгалдоах МНР телевидене, новкъоста Л. И. Брежнева даь къамаьл лоархӀ СССР дика лоалахо хила, регионерча еррнгача пачхьалкхенашца дӀа-юха дувцар кхетадеши массе а оагӀоральяра цхьана гӀулакхаш леладеши хила гӀорташ хилара дола керда тешал санна, яхаш.

Л. И. Брежнева, дерригача дунен тӀарча машара тӀехьарча денал долча къовсамхочуи. хӀанзарча хакарча гӀоравьяна волча политически деятела къамаьл, чӀоагӀа деташка дижад индийцашта, белгалдаьккхад индийски парламента депутата Р. Хана. Оаха йиза мога а ю хьал а лоац ходам боллаш йола, Европана сна ца Ӏеш, дунен кхыча регионашта а, цу даькъе Азе а йолаш. ЙоагӀаш йола советски машара предложенеш. Японски кепайоазоно белгалдоах Японецара гӀулакхаш дика лоалахой хилара, шерра дӀа-юха цхьана гӀулакхаш леладара, вӀаши тешамо хилара принципех тоаде Советски Союз гӀерташ хилар.

«Патриот» яхача индийски газето йядочох Л. И. Брежнева къамаьло Китайца дӀа-юха къамаьлаш дара, ший мехка юкъера моастагӀали вӀаши хийрадаьнна хилари дӀадоаккхара йола [illegible] хьаеза «Советски кулгалхочо», — ду малхбузенгерманска «Франкфуртер альгемайнеь», — шин мехка юкъера гӀулакхаш тоаде тоаре хуьнийташ йолча вӀаши гӀойле воаши хургйоача решеней бӀарча [illegible] отташий Китайна хьал[illegible].

Л. И. Брежнева Ташкенте [illegible]

ВАШИНГТОНО НИЗ БУ

...деррагӀен тӀатеӀӀан шийна мел могар деш хилар.

23-чен 24-чен марта США Колорадо - Спрингсе хиннай НАТО ядерни планироване группа сесси. Цун заседанешна дакъа лоацаш хиннаб пу агрессивни тӀема блокана чудоагӀача мехкий оборона министраш.

Сессе болх геттара чӀоагӀа къайлагӀа беш хиннабале а, цигара ара а яьнна кепайоазон тӀа яьхача сведенех хоьш да Вашингтон, ший партнераштa гӀожагӀча тайпара дӀахо низ бара, цу натовски форумах пайда эцаш хиннилга. Цо оттадарах керттера дар санна дийцад цига эггара хьалха Малхбузен Европе керда американски ядерни ракеташ дӀанийсъяра хьакъехьара натовски решени кхоачашъяр а долаш милитаристски кийчонаш сихъярен ебаярен хьакъехьара дош.

«Вашингтон пост» яхача газето хоам беш ма хиллара, американски тӀема ведомства кулгалхочо К. Уайнбергера цӀаькха а дӀаьынад Колорадо - Спрингсе гулбеннача министрашка «Першинг-2» яхараши тхьачаш дола ракеташ малхбузеневропейски мехкашка дӀанийсъяра йола планаш хувцалургйолаш а яц шоай ханнахьа кхоачаш а ергья, аьнна. Духхьал пу тайпара США делегаце хьалха а доахаш оттаь я ядерни планироване группа сесси чакхъяьлначул тӀехьагӀа кепатеха араьккха тӀехьара коммюнике.

Цхьабакъда, Пентагона шефа уж декларацеш сел берригчеша раьза ханна тӀаэцанзар. Малхбузен европейски пачхьалкхений кулгалхой теркал ца дича балац тӀехь - тӀехьагӀа дукхагӀа нах юкъеозаш йола шерра антиядерни выступленеш. Хоьш да мел чӀоагӀа низ тӀалоаттабой а Галландий Бельгий керда американски ракеташ шоай территореш тӀа хилийтара раьза йоацилга.

Советски машара инициативаш дӀаккхайкаьча хана тешa хала долаш да ядерни гера могадеш ду тӀаьхехамаш. КӀоарга теркам тӀабохаш а еррнгача планета тӀа шерра багахха юнцаш а я новкъоста Л. И. Брежнева СССР профсоюзий XVII съезде дӀаккхайкаь керда конструктивни предложенеш. Хьакъалца машар лелабера тӀехьарча граждании американски общественни организацо исполнительни директора Д. Кортрайта белгалдаьккха ма хиллара, уж предложенеш — хӀанзарча хана эггара [illegible] гӀен тӀехьатетта йиш йола царехи йола проблема — ядерни гераш [illegible] тоаар — цхьан метта тӀа Ӏа а чайша къастае гӀертаи СССР йола нерлача [illegible] бакъдеш дола хӀама да. ХӀана Рейгана администрацей чеш да гӀулакх. [illegible]

[illegible]

дувзаенна ОПЕК

...чрезвычайни конференце тӀаийцай дунен мехкдаьтта рынкашкара хьал найсдара тӀаерзаль йола лоархӀаме решенеш. Цу влиятельни объединенена чуйоагӀача ерригача 13 пачхьалкхен мехкдаьтта промышленностен энергетикан министраша барт баьб соахка ноябре мехкдаьттана баррелах 34 доллар долаш оттабаь хинна мах ца хувцаш бутаргболаш. Цунна цхьана ОПЕК 12 мехка министраша йохкаш йиса запасаш кӀезигъяр духьен «Ӏаьржача доши» маьхаш лохдайта гӀерташ Малхбузен монополеша леладеча гӀулакхашта духьален решени тӀаийцай дени буси доакхаш дола деррига мехкдаьтта 20,5 миллион баррелагара 18,0 миллион баррелага кхоачаш кӀезигде аьнна. Цу решене керттерча даькъе малхбузен мехкдаьтта корпорацеша леладу гӀулакхаш бахьан долаш мехкдаьттан мехкдаьтта продуктайи рынкашка стабильность ца хилар дӀадаккхара новкъостал дар догдоах.

Цу гӀулакхий чудоацам сенах латт аьлча, из латт капиталистически дунен тӀа мехкдаьтта рынкана тӀахьожам лоаттабеча малхбузерча мехкдаьтта йоккхийча монополеша (5 американски, цаӀ английски, цаӀ англо-галландски) тӀеххьарча шерашка 450 миллион тоннал тӀехдоаллаш цу бийдала Ӏаьльмате йоккхий стратегически запасаш хьаль хиларах. Алхха чакхдаьннача шера а уж лакхъяьр 158 процент. ОПЕК членаш долча мехкаша. кхыча мехкдаьтта доаккхача мехкаша хьал а лоацаш, коллективни низаш оарцагӀа а доахаш уттадеш дола уж нийса маьхаш толхадара цу запасех пайда а эцаш мехкдаьтта картелаша юкъ-юкъе искусственно кӀезигду мехкдаьтта найдела.

Мехкдаьтта дукхагӀен кӀезигагӀен яйдеш хилар дувзадена да иштта капитала мехкашка гаьнъаьнна экономически кризис латтар, кочача зоагора меттед, из де йиш йолча, кӀоли торфи лелаяр. Северни фордачен дунен кхыча районашкен мехкдаьтта доалла моттигаш карасрзаар бахьан долаш а. Цу дерригех гоаза пайда ийбу ОПЕК мехкашта кхерам тӀатуэсара мехкдаьтта картелаша.

Цу организацена дуьхьала къаьстта чӀоагӀа атакаш бир Венски конфере[illegible] хьалха. Малхбузен пресе тӀар айиьар мехкдаьтта «еов дукха доаккхь», дуней рынке [illegible] лоаттаду ОПЕК [illegible] ча керттерча мехкий мехкдаьтта [illegible] хьаш. Северни [illegible] [illegible]

[illegible]ТОНСКИ ССР. Республика [illegible] болх беш [illegible]

СУРТА ТӀА: СССР 60 шу [illegible]

Н. КУЗНЕЦОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Шамсадова Фатима ... ... № 30 йолчу Грознера юкъара школа юкъхьехархочуьна классашна хьехаш ю. Цуьна кара[гІ]дьанад ше хьехаш йола класс дешара тІаьхьуьнш хиларна школе дика тІеюкъ хилийта. Белгалдаьккха деза, Шамсадова хьехархочуна классан методобъединение кулгалдо хилар а. Дешархойн коммунистически дог-уйла йолуш кхиоле тІера таш беча балха толамаш дахарех комсомолан йолчу Фатима Маклаевнана синан просвещение министерства Сийлен грамота.

СУРТА ТІА: Ф. М. Шамсадова шен ар[і]ахаре урок дІахьош ю.

В. ДЗИСЯКА сурт.

ЯЛАТ — ИЗ ВАХАРА ОВЛА

Ший кІоаргачу хьекъална хатыьо ... ... тан буьуь тІа ... ... махкала, кхо тамаш ... ...

Ца да халкъ ... ... цІеноеш ... ... яла ялат!

Ца а ... фу ца хаден таш йола ...?

Ца да ... ... вам лоаттабу ...

...

[illegible]

М. ФРОЛОВ, РСФСР школа заслуженни хьехархо.

Московски ха юхаоттаю

Хьош ма хиллара, 1980 шеран октябре СССР Министрий Совето вай пачхьалкхен территоре тІа кердача порядкаг[Іа] ха лоарсІнга юкъедалаздира хьакъехад ... бабер. Цу гІулакха кертера дар — «ахкарьан хІанно ха юкъейоалаерта, вейта ... ... 1 апреле сахьаташ 1 сахьат хьалтадоахилгех 1 октябре — 1 сахьат тІехьадоахилгех ...

[illegible]

Дерза Дагестански, Чергий - Балкхарой, Калмыцки, Коми, Марийски, Мордовски, Къулбаседа - ХІирий, Татарски, Нохч - ГІалгІай, Чувашски АССР, Краснодарски Ставропольски крайш, Архангельски, Воронежски, Волгоградски, Владимирски, Липецки, Пензенски, Ростовски, Рязански, Тамбовски, Ярославски областаш, ... цхьайолча районаш.

ДІахо йодача хана вай республика беррига ... цхьана хІара шера ... хІанни ханага юхлаш ...

М. МУРЗАБЕКОВ, Нохч - ГІалгІай АССР-е ГІоллала волча Госстандарта уполномоченни заместитель.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

КНИЖКА КЕРДАЧА ДАЬГА КХОАЧ

Укх тІехьарча шеранаш массе а тайпа литература кхоттам хилар[ц]а ...

[illegible]

Л. МИРОШНИЧЕНКО, Нохч - ГІалгІай книготорга товаровед.

Кхетам балара дешари

БЕРАШ САННА ХИЛА!

[illegible]

УСЕЙНОВА Иветта. (АПН).

Белоруссерча цхьан дезала ансамбль

Нагахьа мара ца боалаш бола ахьтув бахьнаб Белоруссе Іилмай Академе Іилманхой — этнографий: Вороновски районерча Литовски ССР-чен Польшарчен доазонна гаьна йоацача Полеси Поволоки кхача віаши доал хаха уллача шин юрта дІахдаьл цар кхо біаь сов[г]Іа белорусски, литовски, польски илли. Уж иллеш оалаш цхьа дезал ба — Каневич кхаш тайпан віа а йолаш йола кІс йиша...

Сарахьа, арара балхаш даь баьнна чубийрзача, шо-шоай кросиеита (шоаш хьаль ткацки станокаш) юкъе Іо а хайше, шоай шераш доархІаш санна, таьш вийсде болалу уж. Декаш кул иллеш... ГІай гІаве, дас-нанас дахьараш — ахаркочув халача вахарах, наьха кхашкара кІа хьокхаш цу леза юкъ юащаш да уж. Керда — сакъердаме, моллхозни вахарах дараш. Дагадоккхаргіа аьлча, цхьа илли да а да «Жыц хороша» («Вахар дика да») яьаш.

Каневичгіар ахаркой дезала юкъе массава а ва илли оалаш. ...

[illegible]

Грознерча цирке эггара хьалха хулаш я РСФСР заслуженни артистскас Борисова Ольгас кулгалдеш йола «Пойи ломаш» яха аттракцион. ...

СУРТА ТІА: шорна керда ча программера номераш.

В. ЮЩЕНКИНА сурташ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

30 МАРТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «Усватские шлемоносцы» М. Горький цІерагІча Куйбышевски академически театра фильм-спектакль.
12.10 — «Кораххараш».
15.50 — Документальни фильм.
16.00 — «Дукха ... ...».
16.30 — ... ... спортах бола СССР чемпионат.
17.15 — Халкъа мукъамаш.
17.30 — Фильм — бераш[т]а. «Сатийна кхокхаш йоахараш» 1 серя.
18.25 — «Книжкай ... ...». ... ...
18.55 — «ХІара сурта тІа ...».
19.45 — «Тахан дуне тІа».
20.00 — «Шун ... ...». ... Белорусски ССР Министрий Совета председатела заместитель Д. А. Данилов. Белорусски ССР ... ... министр А. Н. Кейтель, ... министр Л. В. Русаков. ... — Ф. П. Бедилов.
21.00 — ... ...
22.00 — «Ха».
22.35 — К. И. Чуковский ваь 100 шу ... ... документальни фильма премьера.
22.40 — «Тахан дуне тІа».
23.30 — ... ... СССР сборни Куба сборни.

II ПРОГРАММА

8.00 — ГІуйранара гимнастика.
9.30 — «... ...». Художественни фильм.
10.50 — [illegible]

[illegible]

19.10 — Футболах бола СССР-а чемпионат. ЦСКА — «Пахтакор». Перерыв — «... ...».

... шун, бераш.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Массала а санна хуле бутт». Телевизионни дукхача серий художественни фильм.

31 МАРТ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.45 — «... ...».
10.45 — «... ...». Художественни фильм.
12.25 — [illegible]
15.30 — [illegible]
15.50 — «Комсомол — ...». Документальни фильмай программа.
16.20 — Художественни ... концерт.
16.50 — «... ...».
17.20 — Фильм бераша «Сатийна кхокхаш йоахараш». 2 фильм.
18.55 — «... ...».
19.05 — «Іилман вахар». Академик А. И. Бел.
19.15 — «Тахан дуне тІа».
20.05 — ... ... Эстонски ... ... академически ... ... хоро.
20.25 — 1-ча апреле — ... ...
20.30 — «Ахьтув бола саг». Художественни фильм.
22.00 — «Ха».
22.35 — СССР халкъа артистей М. Бешу концерт.
23.50 — «Тахан дуне тІа».

II ПРОГРАММА

8.00 — ГІуйранара гимнастика.
8.30 — «... ...». Телевизионни ... фильм.
10.05 — «...» — ... Ташкента ... ... художественни коллектива концерт.
10.30 — Іилман-популярни фильмай программа.
11.15 — Мультфильмай программа.
12.00 — [illegible]

[illegible]

РАДИО

30 МАРТ

6.30 — «Юртара 1уйре» (эрсий меттала).
6.50 — Передачай программа (эрсийн, гІалгІайн меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
8.20 — ... берех лаьца. «Ше хІаманга хьажа Іомавар». Беседа (нохчий меттала).
8.30 — Концерт.
9.15 — «Тхога ялду» (нохчий меттала).
9.25 — Ашараш.
9.30 — «Къона заманхо» яха радиовыпуск (гІалгІай меттала).
10.10 — «Казахкой вахар» (нохчий меттала).
17.00 — Передача ... ... (эрсий меттала).
17.01 — ... ... Беседа (эрсий меттала).
17.01 — «Юрта бохаме къахьегам ... дахкІа» концерт (нохчий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
19.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
19.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
19.30 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — Л. Н. Толстой «Дукха еза музыкальни произведенеш» яха передача.
19.54 — «Поэтически тал[г]Іо тІа» литературни передача.
20.13 — Цугаев Суьлана илліш.
20.54 — Моттгерча композиторий ... ...

31 МАРТ

6.30 — «Юрта бохаме терахи ...».

... ... беседа (нохчий меттала).
6.45 — «... ... Москва...» (эрсий меттала).
6.55 — Передачай программа (эрсий, нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан ... ...» газета обзор.
8.20 — СССР 60 шу дизарга — 60 къахьегама кІира! «ХІара участка балха тІа даахара эффективность!» (эрсий меттала).
8.35 — «Къахьегама сага дукъа». Беседа (гІалгІай меттала).
8.50 — Ашараш (гІалгІай меттала).
9.15 — Французски эстрада артистий концерт (эрсий меттала).
17.00 — Передачай программа Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
17.01 — «Халкъашта машар». Ялдархочуй Дангулов Савван беседа (эрсий меттала).
17.15 — СССР хьахиина 60 шу дизара. «Барт бола цхьоагІо». Беседа (нохчий меттала).
17.30 — Шахбулатов Іадвама иллеш (нохчий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий меттала).
19.10 — Керда хоамаш (нохчий меттала).
19.20 — Керда хоамаш (гІалгІай меттала).
19.30 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — «Ромен-Роллан ашараш» концерт-очерк.
19.30 — Бадуева С. сатирически дувцараш.
20.11 — «Халкъа ашарий ...».
21.10 — Художественни самодеятельноста дакъалацархой концерт.
21.45 — Баксултанов У. «...».

Хаоттам

Тахан республике Нохч-ГІалгІай кІоаш-дукха морхаш а йолаш йоачан а йоацаш. малабуьзавара секунде 5—10 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фагара температура республике 13—18, Грозне 15—17 градус йіса... ... ... 0—5, ... 12—17 градус ...

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364017, г. Грозный, Маяковска ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-48-57; редактора заместитела — 2-88-07; бехктохама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностах транспортах — 9-24-01; юрта бохама — 9-24-06, культура — 9-24-05; письмой — 9-24-07, корректорски — 2-80-86.

НАШ АДРЕС: 364017, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-48-57; заместителя редактора — 2-88-07; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04, промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07, корректорской — 2-80-86.

Газет арадувл шинарей ерей, шоаттей денош.

СФ00050. «Грозненский рабочий» издательствай типографи, Маяковска, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1230.